

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

inzerati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inzerat na celi strani 32 K, na $\frac{1}{2}$ strani 16 K, na $\frac{1}{4}$ strani 10 K in na $\frac{1}{8}$ strani 6 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah števil. 3.

Št. 10. V Ljubljani, 31. maja 1900. Leto XVII.

Obseg: Premešavanje sira. — Znaki dobre mlečnosti. — Nekaj o glivicah ter posebej o gnilobi na koreninah vinske trte — Dobivanje stelje po gozdih in pogozdenih pašnikih. — Pouk, kako postopati v zadevi deželne naklade na porabo žganih opojnih tekočin. — Shod v Krškem in posvetovanje o streljanju proti toči. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene — Inzerati.

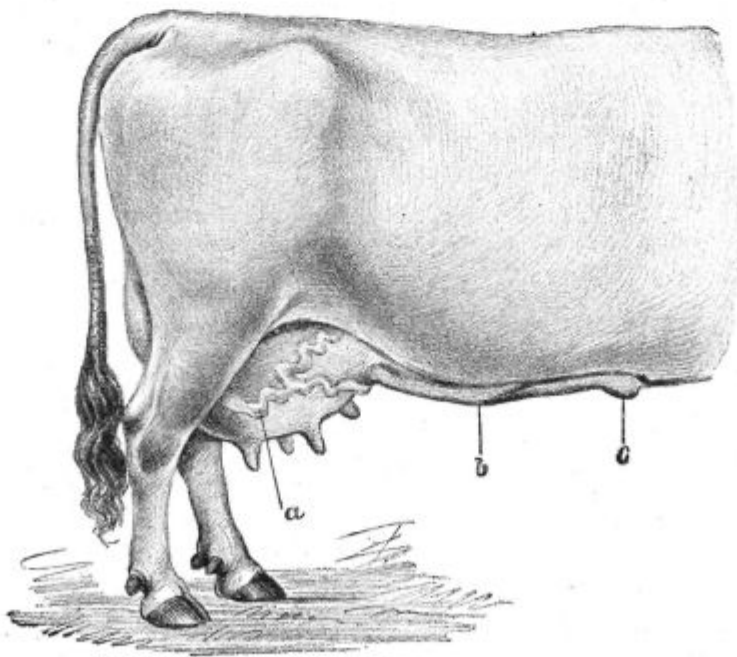
Premešavanje sira.

Ko smo zdobljeni sir iznova dovolj segreli, se kotel potegne z ognja, ali pa se potegne ogenj izpod kotla, ter pričnemo potem sir premešavati. Koliko časa naj premešavanje traja, je závisno od prejšnjega segrevanja, ter naj ne traja manj kakor 30 in ne več kakor 60 minut. Če je sir že med drobljenjem ali med segrevanjem postal presuh, se večkrat dá v 20 do 25 minutah premešati, tako da je bolj kot dovolj suh. Prekratek čas drobljen ali premalo segret sir, sploh, kadar je sir premalo suh, se mora včasih 60 minut premešavati, pa vendar še ni dovolj suh.

Med premešavanjem naj sirove drobtine postanejo tako suhe, da se dajo v roki nežno skupaj stisniti, a s prstom počasi odlomiti; na to se morajo drobtine dati zopet narazen zdrgniti, a se ne smejo več sprijeti. Če imajo drobtine te lastnosti, potem je sir dovolj suh. Mnogokrat se pripeti, da se

stisnjeni sir, ko se je odlomil, dá rajši skupaj stiskati kakor pa narazen zmeti; v tem slučaju je treba sir naprej premešavati. Tak sir je bil preslabo zasirjen ali pa se je pre zgodaj pričel greti, vsled česar ni mogla siratka iz drobtin in se sir končno prijemlje prta, ker se drobtine niso skozi in skozi enakomerno izsušile.

Kadar je sir dovolj suh, a vsa mešanica v kotlu še pretopla, se ji prilije mrzle vode, da se shladi; ako pa se je že ob pričetku sirjenja dolila voda, se more doliti tudi mrzla siratka. Nikdar pa ni vzeti za hlajenje same siratke, ker se v siru lahko stori preveč kisline, ki more v siru povzročiti še drugo, naknadno kipenje. Istotako za hlajenje ni dobro porabiti preveč vode, ker ta povzroči, da se izloči več tolsčobe in sir postane pretrd in presuh. Nekteri sirarji dolijejo del hladilne vode precej, ko se

Podoba 47.

je sir segrel in predno se prične premešavati, drugi del pa šele tedaj, ko je sir premešan; to pa zato, da dobe bolj prožno testo. V tem slučaju je treba sir

za 1° C močnejše segreti. Vodo za hlajenje je dolivati med neprenehanim mešanjem, in ko je vsa voda dolita, je mešati nekoliko hitreje, vendar ne prehitro, da se vse drobtine sredi kotla na dno usedejo in so potem sir laže dvigne. Pri tem se najprej vsedejo debelejšje in težje drobtine, manjše in lažje pa vrhu teh. Vsled tega siri, ki so narejeni iz razno debelih drobtin, nimajo na obeh straneh enakomernih lukenj. Če se pa prehitro meša, pa pridejo debelejšje in težje drobtine bolj na rob hleba, kjer se vsled tega razvije močnejše kipenje, in takim hlebom odstopijo robovi.

Znaki dobre mlečnosti.

Koža naj bode fina, porastena z mehko, svetlo dlako, na vratu fino nabrana.

Glava naj bode fina, dolga pa zmerno široka.

Vime bodi veliko in čveterooglato. Po teletu naj kravi vime sega skoraj do zadnjih strani stegen, pa tudi proti popku naj daleč sega. Zelo je želeti, da skozi kožo na vimenu prosejajo žile. Pred molžo mora biti vime veliko, obsežno, po molži pa ohlapno. Velike mlečne žile (pod. 47. a) so dober znak mlečnosti, ker kažejo, da iz vimena odteka mnogo krvi, da mu je mora torej tudi mnogo dotekati. Isti pomen imajo tudi spodnje mlečne jamice, reža v trebušni koži, skozi katero gre mlečna žila v trebušno votlino (pod. 47. c). Velikost teh jamic je odvisna od množine krvi, ki se skoz pretaka. Spodnje mlečne jamice so tudi vsled tega važne, ker se tudi tedaj vidijo, če krave ne molžejo. Sicer pa je velikost mlečnih žil le omejene vrednosti kot znak mlečnosti. Lahko je namreč mogoče, da je kri, ki odteka iz vimena, služila za kaj drugega, ali pa zastaja po mlečnih žilah, in se te zato napno.

Za dober znak mlečnosti smatrajo tudi daleč proč stoječa rebra. Ta kažejo, da je okostje fino, da so vretenca dolga, kar navadno nahajamo pri pozno dorastlih živalih.

Zgornje mlečne jamice — to so globelice ob obeh straneh repove korenine — se morajo pri dobrih molznicah razločno čutiti. Take globelice, ki se nahajajo pri mnogih mlečnih pasmah, kažejo, da je koža fina, da je malo mišic. Na mlečno ogledalo danes ne dajo več mnogo.

Znake dobre mlečnosti pa morajo imeti tudi biki. Semkaj spada:

1.) bolj ženska vnanjost živali z majhno, ne preširoko glavo,

2.) fini, lahki rogovi,

3.) fina, mehka, na vratu nabrana koža,

4.) dobro razviti sesci pred mošnjo.

Znaki slabe mlečnosti pri kravah pa so: biku podobna vnanjost, velika, težka, biku podobna glava z močnimi rogmi, debel vrat s čvrsto, močno kožo, okorna pleča, debele, okorne, okrogle noge in majhno, ozko, zelo dlakavo vime.

Nekaj o glivicah ter posebej o gnilobi na koreninah vinske trte.

Spisal A. Žmavc.

V napisu imenovano gnilobo, kakor i druge take bolezni, na pr. peronosporo, oidium itd., povzročajo majhne rastlinice. Plesni nam usnje (črevlji) v vlažnih prostorih, plesnijo nam slabo shranjeni sodi v zaduhlih

kletéh i. dr. Vse to delajo neznatne rastlinice, katerih bitje in življenje moremo proučevati le s pomočjo drobnozora; imenujejo se v splošnem glivice. Torej tudi gnilobe na vinski trti je kriva taka glivica. Te so pa mnogovrstne. Njih glavna in za nas najbolj važna razdelitev je ona, ki jih loči v take, ki žive na živih (zajedalk), in take, ki žive na odmrlih razstlinah. Ako rastline izrujemo, oziroma jim vzamemo samo posamezne dele ter jim s tem vzamemo pogoje za rast in življenje, tedaj jih takorekoč umorimo; one jamejo razpadati, za nas so mrtve. Lahko nam je uganiti, kaj je glivica peronosporo, grozdne plesnobe i. dr. Vse imajo skupno svojstvo, da ne morejo same upodabljati, kakor upodablja rastline z listnim zelenilom, ker ravno tega nimajo; dobivati morajo torej za živež že gotove organske snovi.

Glivica, povzročujoča zgoraj omenjeno gnilobo, pa živi v dveh oblikah, kot zajedalka in na odmrli organski tvarini. Peronospora je zajedalka, pa bi morala prenehati živeti, če bi ne imela žive vinske trte; zato se je pa naselila najprej na ameriški trti, ker ji je na tej obstanek najbolj osigurjen, kakor tudi trtni uši.

Kaj pa naša rastlinska zajedalka (glivica trsne gnilobe)? Ali je res samo zajedalka? Ta glivica živi v dveh oblikah, kakor smo jo že označili, v drugi na živem korenu kakor na odmrlem.

Nekaj časa sem zahajam v vinograd, ki je star štiri leta. Rast ni nič preveč bujna, kakor smo sicer navajeni pri trtah z ameriško podlogo v ugodnih razmerah. Slabili so mlade trte s predolгим obrezovanjem. Ta napaka se nahaja prav pogostoma. Na nekaterih mestih so trte popolnoma zaostale ali se celo posušile. Na sumu sem jih že imel, da so podlegle trtni uši, ker so bile naročene iz sumnega kraja. Zunanji znaki so bili čisto po tem. Kaj se hoče, treba je raziskovati! — Primem za tako suho trto ter jo izrujem, šlo je prav lahko. Spodnjih korenin na njej ni že nič več bilo. Režem in režem, pa se kmalu prepričam, da trta gnije od spodnjega konca v zemlji ter razpada. Dišalo je po plesnobi in trohnobi. Tako sem opazoval več trt v različnih stopnjah bolezni. To bolezen povzročujoča glivica prevleče izprva kocen čisto belo in se kaj rada odluči z mrtvim lubom. Razširja se tudi po zemlji. Kakor druge glivice, se razmnožuje tudi ta s trosjem, s silno drobnim semenjem, ki se ga naredi nebroj v kratkem času. Umevno je, da ta glivica prehaja s korenin na korenine, s trte na trto. Zato se pa nahajajo mesta, na katerih trte hirajo in se suše v kolobarju, in sicer tem bolj, čim bliže so sredini, odkoder je glivica pričela pustošiti, kjer je najprej kvarno nastopila. Slične „kotle“ (po rasti trt na okuženem mestu) opazujemo tudi v vinogradu, kamor se je zanesla trtna uš.

O peronospori in grozdni plesnobi je znano, da se razširjata tem silneje, čim vlažneje je. Ravno zadnja leta so bila za razširjanje teh boleznij silno ugodna, ker so bila deževna, vendar dovolj topla. Tudi glivici, o kateri se danes razgovarjamo, to najbolj ugaja. Živi pa tudi na drugih rastlinah, in sicer tem raje, čim bolj težka in vlažna je zemlja. Če jo imamo enkrat v vinogradu, nam prizadene veliko dela in skrbi, seveda tudi veliko stroškov.

Izkušnja uči, da se vseh vrst trte rupestris označena glivica kaj rada prime, in sicer tem rajši, čim težja in vlažnejša je zemlja, kjer raste rupestris. To se je pokazalo tudi pri vinogradu, v katerem to opazujem. Bodimo torej previdni, kadar priporočamo ameriške vrste za podloge! — Vinsčake je navajati, da

najprej spoznavajo zemljo po kakovosti v vsakem oziru, potem šele se bodo mogli odločiti za to ali ono vrsto, ne pa narobe. Po Štajerskem, izvečine tudi po Hrvaškem in Kranjskem na pr. rupestris montikola nikakor ne zasluži prvega mesta, samo izjemoma; kaj drugega je v Primorju. —

Gnilobi prestrizemo ali vsaj zajezimo pot v vinograde, ako volimo primerno podlogo, v mokrih zemljah torej nikakor ne rupestris; pomagamo si tudi, ako zemljo osušimo s tem, da vodo na kak način odpeljemo. — Razna druga sredstva se niso obnesla, tudi poraba žveplena ogljika ni za naše razmere.

Strogo postopamo, ako trte na okrog in še nekoliko dalje, kakor so okužene, izrujemo ter sežgemo; na isti prostor potem par let sejemo na pr. žito ter ga šele nato iznova zasadimo z zdravimi trtami. Seveda gre veliko upa po vodi, pa drugače ne more biti.

Moje skromno mnenje je, da gnilobo pospešuje, oziroma ovira okoliščina, kako požene trta rosne (vrhnje) korenine ter kako se te režejo ali zanemarjajo. Rosne korenine se močno razvijajo na račun spodnjih korenin, te zaostanejo ter končno odmrjejo. Kaj pa potem, če nam rosne korenine pokonča mraz, čeprav ne popolnoma, ali se nam poškodujejo pri obdelovanju vinogradov?! Kakor slab človek, tako tudi slaba rastlina prej podleže bolezni kakor krepka.

Tako je tudi pri gnilobi, ktero povzroča glivica „dematophora necatrix“, kakor ji pravijo naravoslovci.

Dobivanje stelje po gozdih in pogozenih pašnikih.

Spisal A A

Stelje se veliko potrebuje pri kmetiji, in zato mora gospodar vedno skrbeti, da je za domačo potrebo ne zmanjka. Steljo dobiva kmet v gozdu in po pašnikih na ta način, da po gozdu grabi listje in obsekuje (klesti) drevje ter po pašnikih žanje prapröt ter kosi resje in mah.

Ta način dobivanja stelje je pa posebno gozdom v nekaterih krajih zelo škodljiv.

Ako se na enem in istem mestu listje večkrat grabi, posebno z železnimi grabljami, je to gozdu v veliko škodo; drevje namreč za rast potrebuje gnoja, kakor žito in druge rastline, brez gnoja zaostaja v rasti in bo rastlo zanikarno, kakor žito na njivi, ki ni pognojena. Gnoj pa se dobiva in nareja v gozdu le iz stelje, ktera segnije, če nekaj časa v gozdu leži, in ta gnila stelja gnoji drevje. — Ako se stelja jemlje vedno na istem prostoru iz gozda, ne utegne segniti, in drevje ne dobiva redilnega gnoja. Ob pogostem grabljenju listja se pa tudi s steljo vred vedno izgrabi nekaj zemlje, korenine vsled tega pridejo na vrh zemlje, rast dreves je slaba in naposled se drevje prične sušiti. V take gozde se radi vgnezdijo mrčesi, ki so jim škodljivi in jih včasih tudi popolnoma uničijo, tako da se mora gozd posekati, naj bode mlad ali star. Iz tega je razvidno da se dobivanje stelje (grabljenje listja) ne sme vsako leto na enem in istem prostoru izvrševati.

Posebno škodljivo je pa gozdu preobilno klešččenje dreves, osobito smrek, kakor je navada pri gorenjskih posestnikih. Oni klestijo, oziroma obsekavajo veje pri smrekah skoraj do zadnjega križa, čeprav so smreke še mlade. S tem obsekavanjem izgubi smreka svojo moč v rasti in oboli. V take bolne smreke najraje pride

lubadar in se v kratkem času tako razširi, da ne uniči samo bolnega smrekovega drevja, temveč se tudi zaplodi v popolnoma zdrava smrekova drevesa. Večkrat mi je bila dana prilika opazovati kraje, koder so posestniki svoje smrekove gozde za steljo (iz smrečja) oklestili, da je bilo v njih večje število tudi neokleščenih, zdravih smrek napadenih od lubadarja in vsled tega usahljih. Gospodarju tega gozda ni bilo drugega storiti, kakor vse od lubodarja napadene smreke, najsi so bile mlade ali stare, debele ali šibke, posekati in odstraniti iz gozda, kar itak tudi gozdni zakon veleva.

Klestiti se torej smejo samo že starejše smreke in hoje, ki kmalu pridejo na vrsto, da se posekajo.

Veliko jeze imajo tudi lesni trgovci, ako jim pride tak les v trgovino, ki ga je gospodar vedno klestil. Klešččen les ima v deblu črne grče, ktere rade izpadejo iz desek, kadar se malo posuše. Take deske so nižje vrste (skarte) ter se tudi slabeje plačujejo.

Kdo drug ima pri tem škodo kakor gospodar, ki brez potrebe in v veliko kvar svoje smrekove gozde klesti! Svetovati moram torej gospodarjem smrekovih gozdov, naj jih ne klestijo, dokler ne dorastejo, in naj ne škodujejo samim sebi.

Slednjič mi je tudi še omeniti, da veliko gospodarjev pri košnji resja in mahu jako nepravilno ravna. Namesto da bi pokosili samo mah ali resje, pokosijo z njim vred tudi koreninice 3—5 cm globoko v tla in odvezmejo tudi zemljo, in sicer samo ognojeno, ki drevju rast pospešuje.

Ako se namreč odzame taka humozna zemlja, se z njo odstrani drevesni gnoj, in drevje prične v rasti zaostajati in postane zanikarno. Treba je torej umnemu gospodarju vedno gledati na to, da se stelja, obstoječa iz mahu in resja, nikdar pregloboko ne kosi, in sicer tako, da humozna zemlja še vedno ostane. Tudi svetujem, mah in resje komaj na vsaka tri leta na enem in istem prostoru kositi in ne preveč z zemljo vred, ker bodeta potem mah in resje raje rastla in gospodar bode imel vedno več stelje, kakor če bi vsako leto na enem in istem prostoru dobival steljo.

Pouk, kako postopati v zadevi deželne naklade na porabo žganih opojnih tekočin.

Ker morajo prodajalci žganja, trgovci, že vedeti vse predpise, velja ta pouk le onim, ki slučajno pridobije žganje ali ki žganje kuhajo za dom, ne da bi izvrševali obrt.

Pri nakladi na žganje je načelo, da bodi obdavčeno vse žganje, kar se ga v deželi použije.

Naklada se pobira v pokritje deželnih potrebščin na podlagi zakonov z dné 5. avgusta 1887, dež. zak. št. 24., in z dné 12. decembra 1888, dež. zak. št. 26.

Kako pobirati naklado, določata na podstavi prej omenjenih dveh zakonov izdana ukaza c. kr. deželne vlade z dné 9. decembra 1887, št. 3346., dež. zak. št. 30., in z dné 31. decembra 1888, št. 3292., dež. zak. št. 2. iz l. 1889.

Za pobiranje naklade ima kranjska dežela nastavljene dacarje, katerim je v poslovanje odkazano okrožje. Pisarna zadevnega dacarja je boletni urad. Deželni dacarji so javni organi, ki v izvrševanju službe uživajo pravice in varnost javnih straž.

Vsakdo, tudi oni, ki ne izvršuje obrti prodaje žganja, ima dolžnost naznaniti boletnemu uradu prejem žganja še predno se dene v zato določene prostore:

1.) ako ga v domači deželi kupi v množini 100 litrov ali več,

2.) ako ga iz druge kronovine dobi v katerikoli množini,

3.) ako ga naredi sam.

Naznanilo bodi ustno ali pismeno. Obsegati mora:

1.) množino pridobljenega žganja,

2.) prostor, kjer se bo hranilo,

3.) dan in uro, ko se bo ukletilo,

4.) ali je žganje lastnina prejemnika, in če ni, čegava lastnina je.

Gledé na naznanilo o ukletenju ni določen obrok, torej zadostuje, ako se sprejem prej naznani, predno se žganje spravi v hišo, odnosno, ako se precej pri prejemu to naznani dacarju.

Kdor žganje kuha, naj precej, ko dobi od c. kr. davkarije boletu o plačanem državnem davku tudi dacarju naznani, kdaj bo pričel, koliko časa in katero stvarino bo kahal.

Dacar bo med kuhanjem ali po kuhi prišel pregledat pridobljeno žganje in je bo izmeril gledé alkoholovih stopenj. Posodo, v kateri se nahaja žganje bo zapečatil in vpisal v svojo knjigo.

Kdor hoče že skuhanemu žganju mrzlim potom doliti špirta, naj dacarju naznani, še predno to stori. Od trgovca, kjer kupi špirit, naj zahteva delno boletu, in ako svojo namero naznani dacarju, se gledé špirta izkaže z delno boletu, tedaj se bo dacar pri obdavčenju oziral na že plačani davek. Kdor to opusti, trpi škodo po svoji krivdi.

Oproščeno deželne naklade je le žganje, narejeno iz samopridelanih tvarin, namreč: iz vina, iz drožja, iz tropin — seveda le v vinorodnih krajih — iz sadja, kakor tudi iz jagod vsake vrste, nabranih v domači deželi, ako se isto rabi le za dom in se ničesar ne proda.

Pod besedo „samopridelano“ je razumeti pridobitev na svojem ali v najem vzetem zemljišču. Jagode morajo biti nabrane v domači deželi in ne kupljene.

Ako ti pogoji niso izpolnjeni, je žganje obdavčiti, čeprav se rabi le za dom.

Ker je kontrola tako vpeljana, da deželni organi zvedo, kdo, kdaj in odkod je dobil žganje in kdaj in koliko časa je kdo žganje kahal, je najbolje, ako vsak izpolni svojo dolžnost gledé naznanila o prejemu.

Deželno naklado je plačati:

1.) precej, ko se žganje prejme, odnosno

2.) ko se dotična posoda nastavi za točenje ali za domačo rabo.

Žganje v steklenicah je precej obdavčiti.

Ako se naklada precej plača, odpade vsako daljno naznanilo.

Ako se pa hoče neobdavčeno, hranjeno in pod kontrolo stoječe žganje obdavčiti, ali komu odprodati, ali preliti iz posode v posodo, je to naznaniti deželnemu dacarju, in sicer strankam na sedežu boletnega urada tri ure, drugim strankam 12 ur prej. Naklada se more plačati od vsega žganja naenkrat, in tudi le od delne množine. V poslednjem slučaju se mora za obdavčenje namenjeno žganje odtočiti v drugo posodo.

Za vsako plačilo dobi stranka boletu, v kateri je navedeno ime stranke, kakovost žganja, množina žganja, stopnje in znesek deželne naklade. Brez take bolete naj nihče ne plača naklade. Boletu naj stranka toliko časa hrani, dokler ima še kaj s tisto boletu obdavčenega žganja v zalogi. Dokaz o plačani nakladi je edino le boleta.

Ko bi kdo dvomil o pravilnosti dacarjeve zahteve do plačila naklade, naj zahtevano vsoto plača, da se izogne morebitni kazni, vpraša naj pa ustno ali pismeno pri nadzorništvu samostojne deželne naklade v Ljubljani, ali je bila dacarjeva zahteva postavno utemeljena. Ni dvomiti, da se potem stvar preišče in tako ukrene, kakor zahtevajo predpisi.

Vsakdo ima pravico zahtevati, da se dacar izkaže. S seboj mora imeti tiskano izkaznico, podpisano od nadzornika deželne naklade, in uradno znamenje, grb kranjske dežele. Deželni dacar ima pri strankah, ki ne izvršujejo obrti, pravico vstopiti v one prostore, kjer se žganje hrani.

Prestopki navedenih določil se kaznujejo, ako ne spada dejanje pod določila kazenskega zakona, z denarno globo od 2 do 200 kron ali z zaporom do 14 dni.

Odrtranje uradnega pečata, zloraba plačilne ali delne bolete se kaznuje po občnem kazenskem zakonu.

Shod v Krškem in posvetovanje o streljanju proti toči.

(Dalje in konec.)

G. Gombač je poročal o pravilni uredbi strelišč. Vsako strelišče obstojaj iz dveh delov; prvi del bodi za streljanje, drugi pa za shrambo smodnika in za basanje. Topič, odnosno nastavek, bodi obrnjen proti vratom, da luntka ali še goreča užigalna vrh odleti na prosto, kadar se sproži topič, in se tako izogne vsaki nesreči. Oddaljene ute naj imajo še tretji oddelek, v katerem strelec lahko prenoči. Glede znižanja cene smodniku je predlagal naslednje: Z ozirom na velike stroške, ki so v zvezi z napravo strelišč, ktere morejo občine prenašati le z največjo požrtvovalnostjo, se shod, zbran danes, dne 28. aprila v Krškem, obrača na visoko c. kr. vojno ministerstvo s prošnjo, visoko isto blagovoli prepustiti smodnik, ki se rabi izključno za streljanje proti toči, po najvišji ceni 40 vin. za kilogram.

G. V. Pfeifer, državni in deželni poslanec, je omenjal, koliko je že storil v prosep vinogradništva. Ker so vinogradniki revni, zato naj pa tisti pomaga, ki more, in sicer ko je še čas, ne kadar je že prepozno. S prošnjami smo že veliko dosegli. Kar se tiče strelcev, bi jaz predlagal, da se ti zavarujejo proti nezgodam, ker človek nikoli ne ve, kje ga čaka nesreča. Imamo se boriti z neštevilnimi trtnimi sovražniki, in zato moramo skupno delovati in si sami pomagati, če se hočemo še kdaj veseliti dobrih pridelkov.

G. Trček, posestnik v Metliki, je omenjal, da so samo na enem strelišču porabili 150 kg smodnika in je torej želeti, da bi ga vlada ceneje dajala kakor po 76 vin. kilogram. Če dá smodnik, ji pa ne bo treba plačevati odškodnine po toči prizadetim posestnikom. Za pokritje stroškov nabiramo pri nas prispevke med posameznimi posestniki. On je tudi za to, da se strelec zavarujejo, ker je nevarnost vedno velika, posebno kadar se topič ne užge. Mi smo prepričani o dobrem uspehu, ker v naši občini ni padala toča, pač pa je močno potolkla v bližnjih, kjer niso streljali.

G. Skalicky je priporočal, naj se topič, ki se ne sproži, vrže nekaj časa v vodo, zato naj ima strelec za časa streljanja pri sebi škaf vode.

G. Gombač je pripomnil, da smo glede znižanja cene smodniku že sklenili resolucijo, ktera se predloži na višje mesto. Glede brošurice g. dr. Vošnjaka o

strelnem redu pa bode, ko jo g. dr. Vošnjak izda, skrbel, da deželni odbor nakupi dovoljno množino iztisov ter jih brezplačno razdeli med posamezna strelišča. Sedaj pa naj ima vsaka uta svoj zapisnik.

G. dr. Romih je končno prosil vodjo R. Dolenca, naj pove, kako delajo na Francoskem, ako trta pozebe, ko prične poganjati.

G. vodja Dolenc je rekel, da stepejo vse mladike z majhno paličico, zmrznjena očesca odpadejo in vsled tega takoj poženo stranska očesca, kar bi se drugače par tednov pozneje zgodilo.

G. dr. Romih je sklenil shod, zahvalivši vse udeležnike za paznost, potem poročevalce, prireditelja in vse govornike posebej za njihova pojasnila, sodelovanje in trud ter je želel, da bi imel ta shod koristne posledice. —

Na to se je pričela preskušnja raznih strelnih priprav. Tvrška Greinitzevi nečaki v Gradcu je postavila 1 pripravo, Lorber i. dr. iz Žalca 2 pripravi, Rebek iz Celja 1 pripravo in Unger iz Celja 3 priprave.

Lorber in Unger imata poleg navadno užigajočih se topičev tudi take s kapselni. Zanimivi sta bili pripravi Lorberja in Rebeka, ki streljata s patroni tako, da izstrelita vsako minuto 10—14krat. Streljanje s patroni se bo mogoče obneslo, treba je le še nekaj prememb in zboljšanj. Pokazalo se je, da se mora vzeti za vsak strel najmanj 100 gr (10 dg) smodnika, čez 150 gr pa je že potrata smodnika. Zadoščalo bode 100 do 140 gr za vsak strel. V nižavah se morajo rabiti 3—4 m visoki nastavki, torej Greinitzevi in Lorberjevi; čim višja je lega, tem nižji zadoščajo. Nastavki, topiči in množina smodnika morajo biti v gotovem razmerju, t. j., čim višji je nastavek, tem večji mora biti topič in tem več smodnika se mora vzeti za vsak strel.

Zanimivi so bili poskusi z vodoravnim streljanjem v 40, 60 in 80 m od nastavka oddaljene 10 m široke in 1.50 m visoke iz platna narejene tarče. Ti poskusi so se vršili 3 dni. Ako je iz nastavka uhajajoči puh ali dim zadel naravnost v 40 ali 60 m oddaljeno tarčo, je na debel lesen okvir pribite platnene rjuhe kar razcefral, okvir razdrobil ter posamezne košček daleč odnesel. Na 80 m je debel popir v kosce raztrgal in drevesne veje zmajal kakor lahek veter. Ta učinek pa se je pokazal šele pri 100 posebno pa pri 150 gr smodnika; pri 60 gr pa je le prve tarče nekoliko zmajal. V topiču je bil sam nezatočen smodnik. Da je bilo pri tem streljanju mnogo radovednega ljudstva, ki se je čudilo, ko je dim tarče razmetaval, ali pa se krohotalo, če strel ni zadel, se samo ob sebi razume. —

Pri preskušnji žveplalnikov, katerih je bilo mnogo, se je pokazalo, da je najpraktičnejši Nechvilleov nahrbtni žveplalnik „vindobona“, ki stane 20 kron.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 123. Odkod prihaja, da breskovo listje postaja mehurjasto, lisasto, in sicer rumeno in rdečkasto, da se skupaj zvija, potem posuši in odpade? Tako napadeno drevje hira, na rodi, vršički se suše in slednjič v teku nekterih let drevo pogine. Kakšna bolezen je to in kako tako bolno breskovo drevje zdraviti? (F. K. v K., A. K. v B., L. P. v R., Urš. sam. v Lj.)

Odgovor: To bolezen na breskovem drevju povzroča gliva „*exoascus deformans*“, ki se zajeda v listno staniče ter listje pohabi in pokonča. Bolezen nastopa zlasti v letih, kadar se vreme in toplina hitro in močno menjata. Najboljše sred-

stvo je žveplanje listja z žvepleno moko, kakor na trtah proti grozdni plesnobi. Ker se gliva zelo hitro razširja, zato je takoj žveplati, ko se bolezen prične kazati. Kjer je bolezen že naprej pričakovati, je precej treba žveplati, ko drevo ozeleni, če se bolezen kaže ali ne. Kadar je listje zelo bolno, je žveplati v krajših presledkih večkrat. Ako jo vreme slabo in je dež žveplo kmalu izpral, je ob lepem vremenu takoj vnovič po-žveplati.

Vprašanje 124. Pri nas so češplje letos prav lepo cvetele, a bojim se, da se bodo kakor sploh zadnja leta naredili rožiči namesto češpalj. Kaj je temu vzrok? Ali je kaka pomoč proti temu? (F. K. v K.)

Odgovor: Da nastavljeni češpljev plod ne dozori, temveč se narede takozvani „rožiči“, je vzrok gliva „*exoascus pruni*“, ki pride že v cvetje ter se razvija s plodom vred, kterege pohabi. — Proti tej bolezni se priporoča prikrajševanje mladik, kajti glivični tros prodre tudi v mlade poganjke, v katerih prezimi, in preide spomladi vnovič v cvetje. Koristno je tudi pobrati vse rožiče ter jih sežgati. Napadeno drevje je treba takoj jeseni, ko odpade listje, namazati z apnom. Razširjanje bolezni pospešuje tudi slaba rast, zato je drevo treba okrepiti z gnojem.

Vprašanje 125. Iz cepljenih podlog rastejo stranski poganjki tako močno, da cepiči ne kažejo prave rasti. Ali bi smel od podlog takoj odstraniti te poganjke ali šele meseca julija, kadar poneha prva rast? Ali jih sploh letos smem odstraniti, ali čakati dve leti, da se deblo spodaj bolj zredi? (M. Š. v D.)

Odgovor: Pri Vas imate navado divjake cepiti zelo visoko, in ako pustite stranske poganjke mirno rasti, ni čuda, če cepič v rasti zaostaja. Popolnoma odstraniti se pa ti poganjki tudi ne smejo, sicer se deblo ne debeli. Iz tega vzroka je poganjke priščipavati (in to že precej spomladi) na 2, 3 do 4 liste. To listje zadostuje, da vleče sok nase in se deblo debeli. Gladko pri debelu se pa vsi stranski poganjki odrežejo šele pozimi zadnje leto vzgoje, da ima drevo potem še eno leto čas, da zaceli rane.

Vprašanje 126. Naredil sem novo sadno sušilnico s cevmi iz železne ploščevine, ktero pa močno razjeda rja. Ali je kakšna reš, s katero bi cevi namazal, da bi ne rjavlele? (J. K. v S.)

Odgovor: Take maže ali prevlake za cevi v sadni sušilnici, ki bi varovala cevi pred rjo in ktero bi mogli sami narediti, ni. Priporočamo Vam cevi dobro osnažiti ter jih namazati z smesjo iz piva in grafitne moke, potem jih pa s krtačo zlikati, da se svetijo. Med letom je cevi večkrat pregledati, če kje rjave, ter je dotično mesto precej na ta način osnažiti in namazati. Cevi pa največ trpe med sušenjem, ker nanje pada sok od sadja; to se prepreči, če se po ceveh položi strešna opeha. Precej po porabi sušilnice jeseni je seveda cevi posebno skrbno osnažiti. Mazanje cevij z oljnato barvo v tem slučaju ni umestno, ker bi se potem barva žgala in bi napravljala smrad, kterege bi se sadje navleklo.

Vprašanje 127. Ali se smejo trtni zalistniki in plevel iz vinograda, v katerem se je žveplalo, kuhati za krmo prasičem? Ali je žveplano trtno listje kot krma škodljivo živalim? (J. S. v M.)

Odgovor: Žveplo se v vodi in v želodečnem soku ne raztopi in zdravju živalij ni škodljivo, ker gre zavžito zopet popolnoma neizpremenjeno iz živalskega života. Vprašanje pa je, če bi žveplo, v preveliki množini zavžito, v kakem oziru vendar ne škodovalo. Iz tega vzroka Vam priporočamo trtno listje in plevel poprej v vodi sprati, kakor se to dela z repnim listjem, in kadar vse to kuhate, dobro mešajte, da se žveplo na dno usede. Iz posode, v kateri kuhate, vzemite potem po možnosti vso goščavo, a kar se usede redkega na dno, to pa odstranite.

Vprašanje 128. Meni kot najemniku lova pravijo nekteri zapriseženi lovci, da jazbec in lisica ne spadata med lovske živali, zato jih sme vsakdo streljati in loviti. To se tudi godi, in dasi sem jaz zahteval da meni dajejo vjete lisice in jazbece, vender tega ne store, kar je zame velika škoda, kajti ti dve živali mi največ neseta. **Ali sta torej jazbec in lisica lastnina zakupnika lova? Kje naj tiste tožim, ki mi vjetih teh živalij ne prineso?** (V. T. v P.)

Odgovor: Zajec, srna i. t. d. so lovske živali, to so tiste, ki so lastnina zakupnika lova, ktere pa on sam sme streljati le v določenem času. Te vrste divjačina vživa po zakonu določeno varstvo. Jazbec in lisica sta pa lovni živali, ki sta tudi lastnina zakupnika lova, a se smeta streljati in loviti skozi celo leto. Ta divjačina je torej tudi Vaša, in kdo drug niti nima pravice v Vašem lovu streljati in loviti jo. Če kdo to stori in vrhu tega divjačine ne odda, imate pravico tožiti ga pri okrajnem sodišču zaradi lovske tatvine.

Vprašanje 129. Pri nas je navada sejati, oziroma saditi prvo leto v nov vinograd pod mlade trte ajdo, fižol, zelje, repo i. t. d. Ali je to škodljivo? (E. K. v S.)

Odgovor: Vse, kar sadite med trte v vinogradu, vzame manj ali več redilnih snovij iz zemlje, ki se torej vzamejo trtam. Iz tega sledi, da tak postranski pridelek v vinogradu nikakor ni na korist trtam. Ker je pa dobiček od tega postranskega pridelka lahko večji kakor škoda, ktero trpe trte, zato se lahko reče, da je zmerna poraba zemlje prvo leto v novem vinogradu za malega posestnika če tudi ne priporočena pa vsaj dopustna.

Vprašanje 130. Kako naj odpravim mravlje, ki silijo v čebelne panje? (H. D. v Z.)

Odgovor: Zadnji „Slovenski čebelar“ priporoča kot dobro sredstvo proti mravljam potresati okoli panjev zmes iz $\frac{1}{4}$ boraksa in $\frac{3}{4}$ sladkorja.

Vprašanje 131. Ali se smejo breje krave do zadnjega molzti, če je v vimenu toliko mleka, da samoodsebe vun kaplja? (M. K. v Št. J.)

Odgovor: Breja krava naj vsaj 6 tednov pred otelitvijo suha stoji. Najprej naj se nekaj dni le po dvakrat in pozneje po enkrat na dan molze ter slednjič popolnoma preneha z molžo. Ako mleko le noče usahniti, umivati je vime vsak tretji dan z mrzlo vodo, pri čemer je pa paziti, da se žival ne prehladi. 10 ur po zmivanju je vime popolnoma izmolzti.

Gospodarske novice.

* **Premovanje konj 1. 1900.** na Kranjskem se bo vršilo meseca septembra po nastopnem sporedu: V soboto 1. v Bohinju, v ponedeljek 3. v Lescah, v torek 4. v Kranju, v sredo 5. v Kamniku, v četrtek 6. na Vrhniki, v petek 7. v Ribnici, v soboto 15. v Trebnjem in v ponedeljek 17. v Šentjarneju. Za letošnje leto je c. kr. kmetijsko ministerstvo dovolilo nekaj več daril. Podrobni program delitve premij priobčimo v eni prihodnjis številki.

* **Bakreno galico** je družba vso oddala, kolikor je imela kupljene, in ne sprejema več naročil nanjo.

* **Zveplene moke** za štupanje trt ima družba še kakih 5000 kg v zalogi ter jo dobe le še tisti, ki se pravočasno zglaste.

* **Zveplalnikov „vindobona“** in trtnih škropilnic ima družba še nekaj komadov v zalogi, zato prosimo tiste, ki jih žele, da se precej zglaste.

* **Močna krmila** so sedaj vsa pošla in jih družba do jeseni ne bo več imela v zalogi.

* **Kosé** oddaja družba, kakor je bilo objavljeno v zadnji številki, po 90 h do 1 K eno, dokler je kaj zaloge. Podružnice ali udje, ki naroče 25 kos skupaj, jih dobe voznine proste. Kose z napakami se zmenjajo.

* **Prava siva francoska ajda** je došla v Ljubljano in jo družba oddaja po 26 K 100 kg. Družba je dobila te ajde le 2 vagona in je blizu 1 vagon že oddan, zato nujno pozivljemo p. n. gg. ude, da se pravočasno zglaste.

* **Gumijevih vezij** za cepljenje trt družba ne more oddati niti en deka več, ker jih ni nikjer dobiti. Za dosedanje naročnike je družba dobila z veliko silo še toliko gumijevih vezij, da bo mogla postreči, a le po višji ceni, in sicer jih ima 20 kg po 19 K in 30 kg 18 K 50 h.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Št. 5475.

Razglas

c. kr. deželne vlade v Ljubljani z dne 4. aprila 1900, št. 5475., o veterinarsko-policijskih odredbah proti uvažanju prasičev iz dežel ogerske krone v kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Dodatno k razglasoma z dne 17. in 27. marcija 1900, št. 860. in 9801. (»Wiener Zeitung« z dne 20. in 29. i. m., št. 64. in 72.), prepoveduje ministerstvo za notranje stvari, ker se je zopet zanesla svinjska kuga v tostransko ozemlje, uvažanje prasičev iz županijskih sodišč Tiszán-Innen (velika županija Csongrád), Török-Kanizsa (velika županija Torontál), Barcs, Nagy-Atád (velika županija Somogy), potem iz kraljevega svobodnega mesta Szeged na Ogerskem, kakor tudi iz hrvaškega okraja Gjurjjevac (velika županija Belovar-Križevci) v kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Razveljavlja pa se prepoved uvažanja prasičev iz županijskega sodišča Központ (velika županija Csanád) v tostransko ozemlje, ki ja bila izdana zaradi kuge, zanesene iz Makó.

Ker se je proglasilo, da je svinjska kuga v mestu Makó dne 20. marca t. l. prenehala, izgubi prepoved uvažanja prasičev iz ozemlja tega mesta in njegovih sosednih občin, ki zdaj velja na podstavi obstoječega dogovora po členu 1., odstavku 2., ministerškega ukaza z dne 22. septembra 1899, drž. zak. št. 179, dne 29. aprila t. l. svojo veljavnost.

Te odredbe stopijo takoj v veljavnost.

To se razglša vsled razpisa imenovanega c. kr. ministerstva z dne 31. marcija t. l., št. 10.285., z ozirom na tuuradna razglasa z dne 21. in 30. marcija 1900, št. 4747. in št. 5213., tem potem v natančno ravnanje.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 4. aprila 1900.

Št. 5608.

Razglas

c. kr. deželne vlade v Ljubljani z dne 7. aprila 1900, št. 5608., o veterinarsko-policijskih odredbah zoper uvažanje prasičev iz Ogerske v kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Ker se je svinjska kuga iznova zanesla v tostransko ozemlje, ministerstvo za notranje stvari prepoveduje uvažati prasiče v kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru iz županijskih sodišč Baranyvár, Pečuh, Siklós (velika županija Baranya), Felső-Oer (Oberwarth), Köszeg, z vštetim kr. svobodnim mestom Köszeg (velika županija Železna) na Ogerskem.

To se daje na občno znanje dodatno k razglasom z dne 17., 27. in 31. marcija 1900., št. 8600., 9801. in 10.285. (»Wiener Zeitung« z dne 20., 29. in 31. marcija t. l.).

Predstojeca odredba stopi takoj v veljavnost.

To se razglaš v sled razpisa zgoraj navedenega c. kr. ministerstva z dne 3. aprila t. l., št. 11083., oziraje se na tuuradne razglase z dne 21. in 30. marcija in 4. aprila t. l., št. 4747., 5213. in 5475.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 7. aprila 1900.

Št. 5745.

Razglas

c. kr. deželne vlade v Ljubljani z dne 10. aprila 1900, št. 5745, o veterinarsko-policijskih odredbah zoper uvažanje prasičev iz Ogerske v kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Ker se je iznova zanesla svinjska kuga v tostransko ozemlje, prepoveduje ministerstvo z notranje stvari uvažanje prasičev iz županijskih sodišč Eger, Gyöngyös ter iz mestnih občin enakega imena, potem iz županijskih sodišč Heves (velika županija Heves), Nezsider, Rajka (velika županija Moson) in Kis-Marton ter iz mestne občine Kis-Marton (velika županija Sopron) na Ogerskem v kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Vrhu tega je prepovedano na podstavi odredbe, ki jo je zaradi svinjske kuge, obstoječe v ogerskem obmejnem županijskem sodišču Szolyva (velika županija Bereg), ukrenilo c. kr. okrajno glavarstvo v Stryju in potrdilo c. kr. namestništvo v Levovu, uvažanje prasičev iz tega okraja v tostransko ozemlje.

To se dodatno k razglasom z dne 17., 27., 31. marcija in 3. aprila 1900, št. 8600, 9801, 10.285 in 11.083 (»Wiener Zeitung« z dne 20., 29. marcija in 3. in 5. aprila t. l., št. 64., 72., 76. in 78.) daje na občno znanje.

Predstoječa odredba stopi takoj v veljavnost

To se v sled razpisa imenovanega c. kr. ministerstva z dne 6. aprila 1900, št. 11.640., z ozirom na tuuradne razglase z dne 21. in 30. marcija, 4. in 7. aprila t. l., št. 4747., 5213., 5475. in 5608., tem potem razglaš

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 10. aprila 1900.

Št. 5875.

Razglas.

C. kr. spodnjeavstrijsko namestništvo je s svojim razglasom z dne 9. aprila t. l., št. 32.599., z ozirom na sedanje stanje svinjske kuge na Kranjskem prepovedalo uvažati prasiče iz političnega okraja Kočevje na Spodnje Avstrijsko.

Glede veterinarsko-policijskega ravnanja s prasiči za pleme, rejo in zakol, ki se uvažajo iz nezaprth okrajev kranjskih, je poleg občnih predpisov, obstoječih za živinski promet, uporabljati določila razglaš zgoraj navedenega namestništva z dne 18. decembra 1899, št. 113.044

Te odredbe se ne dotikajo železničnega prevoznega prometa prasičev s Kranjskega skozi Spodnje Avstrijsko.

Ta ukaz stopi v veljavnost

dne 13. aprila t. l.

To se razglaš ter se ob enem razveljavlja tuuradni razglas z dne 12. januarija t. l., št. 539.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 11. aprila 1900.

Št. 6104.

Razglas.

Ker se je po transportu mladik prasičev, naloženem na Krškem in dne 16. marcija t. l., odloženem v Halleinu, svinjska kuga zanesla v okraj Hallein, je c. kr. deželna vlada v Salzburgu, s svojim razglasom z dne 11. aprila t. l., št. 4793., prepvedala uvažanje živih prasičev iz političnega okraja Krško na Kranjskem v vojvodino Salburško, dokler se ne ukaže drugače.

To se tem potem razglaš.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 17. aprila 1900.

Št. 6281.

Razglas.

C. kr. namestništvo v Inomostu je z razglasom z dne 16. aprila t. l., št. 14. 753., dotlej dokler se ne ukaže drugače, prepovedalo od dne 19. t. m. uvažati žive prasiče iz Kranjskega političnega okraja Krško na Tirolsko-Predarelsko.

To se daje na občno znanje.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 20. aprila 1900.

Št. 6454

Razglas

c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 23. aprila 1900, št. 6454, o veterinarsko-policijskih odredbah zoper uvažanje prasičev iz Hrvaško-Slavonske v kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Ker se je svinjska kuga iznova zanesla v tostransko ozemlje, zato ministerstvo za notranje stvari prepoveduje uvažati prasiče iz okrajev: Koprivnica (velika županija Belovar-Križevci), Ludbreg (velika županija Varaždin), Glina, Virgin most (velika županija Zagreb), potem iz kraljev. svobodnega mesta Koprivnica in iz samostojne mestne občine Petrinja (velika županija Zagreb) na Hrvaško-Slavonskem v kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

To se daje na občno znanje, dodatno k razglasu zgoraj navedenega c. kr. ministerstva z dne 13. aprila 1900, št. 12.351., oziroma k tuuradnemu razglasu z dne 17. t. m., št. 6144.

Predstoječa odredba stopi takoj v veljavnost.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 23. aprila 1900.

Št. 6518.

Razglas.

C. kr. namestništvo na Dunaju je s svojim razglasom z dne 21. aprila t. l., št. 37.890., prepovedalo uvažanje prasičev iz političnih okrajev Krško in Kočevje na Kranjskem na Spodnje Avstrijsko.

Glede tega, kako je v veterinarsko-policijskem oziru ravnati s prasiči za pleme, rejo in zakol, ki se uvažajo iz nezaprth okrajev na Kranjskem, veljajo razen obstoječih splošnih predpisov o živinskem prometu tudi določila razglaš omenjenega namestništva z dne 18. decembra 1899, št. 113.044.

Ta ukazila se ne dotikajo železniškega prevoznega prometa s prasiči iz Kranjskega skozi Spodnje Avstrijsko.

To določilo stopi

dne 25. aprila t. l.

v veljavnost.

To se razglaš in ob enem preklicuje tuuradni razglas z dne 11. t. m., št. 5875.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 25. aprila 1900.

Št. 7222.

Razglas

c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 10. maja 1900, št. 7222., o veterinarsko-policijskih odredbah zoper uvažanje prasičev iz Hrvaško-Slavonske v kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Ker se je svinjska kuga iznova zanesla v tostransko ozemlje, zato ministerstvo za notranje stvari prepoveduje uvažati prasiče iz okraja Ivanec, velika županija Varaždin na Hrvaško-Slavonskem v kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

To se dodatno k razglasu zgoraj navedenega c. kr. ministerstva z dne 4. maja 1900, št. 14.963., oziroma tuuradnega razglaš z dne 8. maja t. l., št. 7131., daje na občno znanje.

Predstoječa odredba stopi takoj v veljavnost.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 10. maja 1900.

Št. 7319.

Razglas.

Na podstavi zadnjega uradnega izkaza deželne vlade v Sarajevu o živinskih kužnih boleznih, razširjenih po okupacijskem ozemlju, deželna vlada na podstavi razpisa c. kr. ministerstva za notranje stvari z dne 9. maja 1900, št. 16.344., dotlej, dokler se ne ukaže drugače, prepoveduje

1.) zaradi svinjske kuge uvažati prasice na Kranjsko iz okrajev Zenica in Zvornik;

2.) zaradi kužnih ovčjih kozâ uvažati ovce iz okrajev Bihać, Cazin, B. Petrovac in Savski most.

Te nove odredbe stopijo v veljavnost

dne 14. maja 1900

in se namesto onih z dne 12. marcija t. l., št. 4255., ki se s tem razveljavljajo, razglašajo z dodatkom, da se bodo prestopki zoper zgoraj navedene okraje razglašene uvozne prepovedi za prasice kaznovali po državnem zakonu z dne 24. maja 1882, št. 51, in da se bodo transporti, med katerimi bi se našla tudi samo ena z zgoraj navedeno boleznijo okužena žival, zavrnila na oddajno postajo.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 11. maja 1900.

Št. 7400.

Razglas

c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 14. maja 1900, št. 7400, o veterinaro-polijskih odredbah zoper uvažanje prasičev iz Ogerske in Hrvaško-Slavonske v kraljevine in dežele zastopane v državnem zboru.

Na podstavi odredbe, ki jo je ukrenil mestni svet v Dunajskem Novem Mestu in potrdilo spodnjeavstrijsko namestništvo, je zaradi svinjske kuge v ogerski občini Lajta-Szent-Miklós županjskega sodišča Nagy-Martón (velika županija Sopron) prepovedano uvažati prasice iz tega okraja v tostranjsko ozemlje.

Razveljavljajo pa se s tem razglasom zoper uvažanje prasičev iz ogerskega županjskega sodišča Szepes-Szombat (velika županija Szepes), dalje iz hrvaško-slavonskih okrajev Djakovar, Našice (velika županija Virovitica), Daruvar, Požega (velika županija Požega), Grubišno polje (velika županija Belovar-Križevci), Kostajnica z všteto mestno občino Kostajnica (velika županija Zagreb), izdane prepovedi.

To se daje na občno znanje dodatno k razglasoma c. kr. ministerstva za notranje stvari z dne 4. in 5. maja 1900, št. 14.963. in 15.795., oziroma k tuuradnima razglasoma z dne 8. in 10. maja t. l., št. 7131. in 7222.

Ta odredba, ki je bila razglašena z razglasom c. kr. ministerstva za notranje stvari z dne 9. maja 1900, št. 16.051, stopi takoj v veljavnost.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 14. maja 1900.

Št. 7598.

Razglas.

Glasom razpisa c. kr. ministerstva za notranje stvari je kr. deželna vlada v Zagrebu na podstavi tuuradnih izkazov o stanju živinskih kug v dobi od 21. marcija do 30. aprila t. l. glede uvažanja živine iz Avstrije na Hrvaško-Slavonsko odredila, in sicer prepovedala:

C. Iz Kranjske:

zaradi obstoječe svinjske kuge uvažati prasice iz občin Sv. Gregor, Velike Lašice, Lužarje in Ribnica, okraja Kočevje.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 21. maja 1900.

Št. 7815.

Razglas.

C. kr. namestništvo na Dunaju je s svojim razglasom z dne 17. maja 1900, št. 45.458., ukazano prepoved uvažanja prasičev iz kranjskih političnih okrajev Krško in Kočevje na Spodnje Avstrijsko razveljavilo.

Glede veterinaro-polijskega ravnanja s prasiči za pleme, rejo in zakol, ki se uvažajo iz Kranjske, pa je razen občnih predpisov, obstoječih za živinski promet, uporabljati določila razglašena omenjenega namestništva z dne 18. decembra 1899, št. 113.044.

To se daje na občno znanje ter obenem razveljavlja tuuradni razglas z dne 25. aprila t. l., št. 6518.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 21. maja 1900.

Listnica uredništva.

M. M. v N. Fosforovokislo apno se meša med drugo klajo in se daje mlademu govedu po žlico na dan.

J. K. v J. Za opravila, ktera imate z nabiralnikom pisem, ne da poštna uprava nobene odškodnine. Ako Vam delajo ta opravila sitnosti, odklonite nabiralnik in imejte potem še večje sitnosti z donañanjem pisem na pošto. Nekoliko se pač lahko vsak žrtvuje za občno korist.

G. J. v G. Pri tej zadevi nima župan nič opraviti. Če je sosed na Vašem sekal drva, tožiti bi ga morali v teku 30 dni zaradi motenja posesti pri okrajni sodnji.

L. R. v B. Stare slike oživljati in popravljati je težka reč, ktero more zvršiti le veščak.

J. L. v C. Po Vašem vprašanju sodeč ima Vaš prasiček črevesni trut. Ako gredo čreva samaodsebe nazaj, potem more to živinozdravnik z majhno operacijo za bodočnost popolnoma popraviti, ker sami pravite, da je prasiček »prejeden«; tak prasič je potem za rejo. Ker pa pravite, da nimate živinozdravnika v bližini, Vam priporočamo žival zaklati. — Kako oteklino odpraviti, bi Vam le tedaj mogli svetovati, če bi vedeli, kakšna je oteklina in kako je nastala.

A. V. pri sv. K. Vino ima toliko časa duh po olju, dokler je kaj olja v njem. Skušajte z novim pretakanjem olje iz vina popolnoma odstraniti. Če se Vam je v eni posodi posrečilo, se Vam bo tudi v drugi. Olje je na vrhu, zato pazite na vino, ki bo zadnje teklo iz pipe.

A. K. v B. Da so se cepiči pri suhem cepljenju trt pozneje posušili, dasi so v pričetku pognali, je vzrok napačno cepljenje.

S. Z. v Z. To je vnetje očij, ki bo samo ponehalo. Glejte, da krava ne bo na pripihu stala in zmivajte ji oči vsak dan z mlačno vodo.

L. P. v R. Grah gotovo ni bil kaljiv. Miši v vrtu se najbolj preganjajo s trupom. — Pred vsem mravljam zaprite pot v omaro; potem jim pa nastavlajte kako vado na pr. kost od pečenke, ktere se drži še malo mesa. Mravlje se zbirajo v gručah na taki kosti, ktero potem z vročo vodo poparite.

H. D. v Z. Da Vaše špalirsko drevje, ki dobro in močno raste, ne rodi, bo vzrok napačno obrezovanje, ker ne znate vzgajati rodnege lesa.

J. G. v S. Okrajni komisar za agrarske operacije bo edini vedel dati Vam pravi svet. Na njega se tako morate obrniti, če hočete skupni svet razdeliti.

G. O. v R. Če imate svoj pot, prepovejte vožnjo po njem, in ako kdo vender vozi, tožite ga zaradi motenja posesti. Občinska pota mora popravljati občina.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

inzerati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inzerat na celi strani 32 K, na 1/2 strani 16 K, na 1/4 strani 10 K in na 1/8 strani 6 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah štev. 3.

Št. 10. V Ljubljani, 31. maja 1900. Leto XVII.

Tržne cene.

Deželni pridelki:

V Ljubljani, 30. maja 1900. (Izvirno poročilo.)

Semena: Domača detelja novo blago K 130.— h do K 140.— h; nemška detelja (lucerna) K 110.— h do K 120.— h; gorenjska repa K 76—78 h; laneno seme, domače ozimno K 32.— h do K 33.— h; otopno seme K 36.— h do K 36-50 h; kuminovo seme K 54.— h do K 66.— h

Fižol: Rudeči ribniški K 19.50 h; rudeči Hrvat K 17.— h; prepeličar (koks) K 20.— h. (Vse cene semen in fižola veljajo za 100 kg čiščenega blaga, kakor ga kmetovalci pripeljejo na prodaj i. s. novo blago.)

Suhe češplje: v dimu sušene K 30.— h do K 34.— h, brez dima sušene K 34.— h. do K 40.— h.

Orehi domači: K 36.— h do K 40.— h.

Ječice nove: K 8.— h do K 9.25 h za 100 klgr.

Med čist: po K 90.— h do K 94.— h.

Kože. Goveje, težke nad 45 kg po K 84.— h do K 88.— h.

težke od 30 do 45 kg „ 76.— „ „ 80.— „

lahke „ 80.— „ „ 82.— „

(Te cene veljajo za 100 kg in sicer za kože izdelane po tukajšnjih običajih z rogovi vred. Bikove kože po 60 h klgr.)

Telečje kože: K 1.14 za kg.

Kozličeve kože po K 1.90 h do K 2.10 h.

Svinjske kože: Čiste, brez napak 64 h za kg.

Druge vrste 34 do 52 „ „

Kože lisic po K 11.25 do 12.25

„ kun „ 30.— „ 36.— } za par.

„ dihurjev „ 7.— „ 8.—

„ vidr „ 24.— „ 26.—

Kože zajcev po K 36.— do 42.— za 100 komadov.

Pepelika (potosl) po K 32.— 100 kg.

Žito:

V Ljubljani, 30. maja 1900. Pšenica K 8.70 h, rž K 7.60 h, ječmen K 7.15 h, oves K 6.60 h, ajda K 8.50 h, proso K 9.75 h, turšica K 7.10 h, seno K 2.— h, slama K 2.05. (Vse cene veljajo za 50 klgr.)

Na Dunaji, 29. maja 1900. Pšenica spoml. K 8.23 h, rž spoml. K 7.59 h, oves jesenski K 5.55 h, turšica K 5.80 h. (Vse cene veljajo za 50 klgr.)

„Meščanska korporacija“ v Kamniku

in nje opravičenci prodajali bodo letos večjo množino **lesa: hlodov in drv.** Hlodi so **hojevi, smrekovi, javorjevi in jesenovi.** Povprečna mera smrekovih in jelovih hlodov 32 cm v premeru. — Drva so po večini bukova.

Dan dražbe ozir. razprodaje, pogoji in podrobnosti zvedo se do 5. jun. t. l. ustmeno ali pismeno v pisarni „Meščanske korporacije“ v Kamniku. — Žage se nahajajo v neposredni bližini skladišča hlodov. (51—1)

V grajščini Tolsti vrh pošta Št. Jernej na Dolenjskem

je naprodaj (45—2)

stiskalnica za grozdje,

in sicer z kamnom. Visoka je 3 m 10 cm, sleme je dolgo 4 m 50 cm, premer kamna je 95 cm, višočina pa 1 m. — Cena po dogovoru.

Zavarovanje proti toči

prevzame glavni zastop za Kranjsko c. kr. priv. občne zavarovalnice

„Assicurazioni Generali“ v Trstu

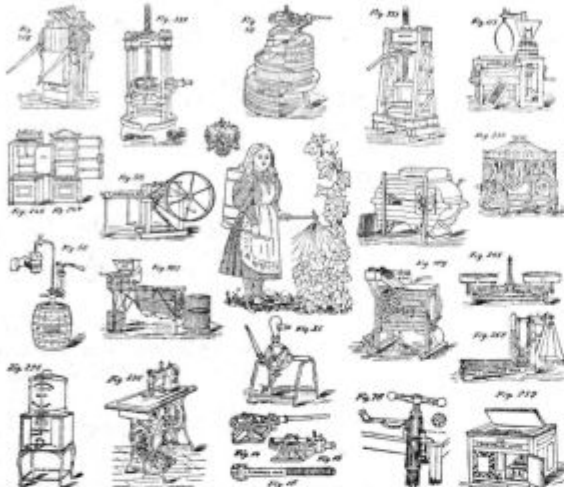
Urad: v Ljubljani, Gradišče štev. 4

v Sevnikovi hiši. (53—1)

Ivan Komatič,

zastopnik tvrdke J. Schindler na Dunaju,

priporoča vsakovrstne poljedelske stroje, kakor: slamoreznice patent „Avstrija“, ki se gonijo z ного ali pa na gepelj; trijerje, rebljače, pluge, travniške brane; vsakovrstne mline in stiskalnice za grozdje in sadje, trtne škropilnice, žveplalnike itd.

Najnižje cene!

Postrežba točno!

Za vsak stroj se jamči.

Vsa naročila sprejema (48—2)

Ivan Komatič,

glavni zastopnik tvrdke Schindler, v Ljubljani Francovo nabrežje št. 1.

Jajca za valenje

od zanesljivih plemenskih kur, kakor:

Velike grahnate Plymouth Rocks	eno po 40 h.
Velike Houdan z čopom	» » 40 »
Velike Dorking z srebrnim vratom	» » 40 »
Oreve-Cveur modre z čopom	» » 50 »
Črne Holandke z belim čopom	» » 50 »
Bele Leghorn	» » 50 »
Laške kure jerebično progaste	» » 50 »
Domači Fazan (Maloy)	» » 50 »
Hamburški veliki Fazan	» » 60 »
Velike laške gosi	eno po 1 K 20 »

in 3 mesece stara plem. piščeta teh vrst eno po 4 K in ml. pave. Manj ko 10 jajc ne odpošlje in za dobro došlost in postrežbo jamči **Ivan Kranjo**, veleposestnik v Št. Ilju pošta Velenje, Štajersko. (38—5)

Posojilnica v Radovljici,

obrestuje hranilne vloge

po 4 1/2 %

brez odbitka rentnega davka, kojega ista sama za vložnike plačuje.

Dne 30. aprila t. l. znašale so hranilne vloge K 924.769'83
 Dana posojila » 789.304'88
 Pri denarnih zavodih naložen denar . . . » 155.286'83
 Garancijski fond čez 60.000 K. (47—2)

Hranilne knjižice tujih zavodov sprejemajo se kot gotovina, ne da bi se obrestovanje pretrgalo.

Važno za košnjo in žetev!

Podpisana tvrdka javlja svojim p. n. naročnikom, da ima sedaj v zalogi najnovejše ameriške **stroje za kositi in žeti** za 2 ali 1 konja. Isti so lahki za goniti, in skozi to, da si vsakdo sam dobro in hitro pokosi in požanje za kmetijo jako koristni.

Vsakdo si lahko te stroje v naši zalogi ogleda brez da bi bil prisiljen jih kupiti.

Te stroje damo tudi na poskušnjo in če ne ugajajo jih vzamemo nazaj.

Ob enem priporočamo tudi našo veliko zalogo vitelnov (gepeljnov), mlatilnic, slamoreznic, čistilnic za žito (trijerje in pajkelne) najboljše sestave, mline in stiskalnice za grozdje in sadje itd.

Vsi stroji so iz najboljših tovarov in lahko tekoči, ter se jamči za vsak stroj eno leto. (46—2)

Jako nizke cene! Plačila tudi na obroke!

Opozarjemo tudi naše p. n. naročnike nato, da gosp. **Fran Zeman** ni več naš agent in da tedaj tudi ni več opravičen v našem imenu stavljati prodajne ponudbe.

Vsakdo naj se toraj obrne direktno na tvrdko

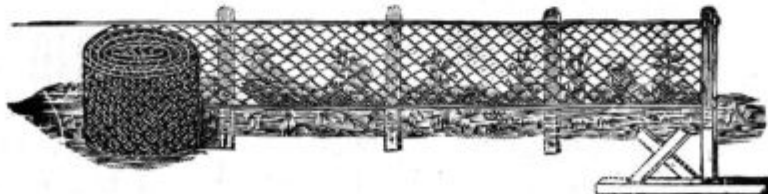
Karol Kavšeka nasl.

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino in zaloga poljedelskih strojev

Ljubljana, Dunajska cesta št. 18.

Praktične in cene žične ograje

Mrežaste modroce za postelje

Evgen Ivanc, Sodražica (Kranjsko)

priporoča sl. občinstvu v naročbo vsakovrstne žične mreže, za vrtno ograje, kurja dvorišča, preprežke v oknih in linah, za presipanje peska in gromozna, snaženje nog i. t. d. Izdeluje in ima vedno v zalogi: elastične mrežaste modroce za postelje, vsakovrstne medne in železne tkanine za čistilne stroje, mline, i. t. d. — Pocijnjeno jekleno žico z bodali za ograje gozdov, pašnikov i. t. d. Zagotavlja hitro solidno in ceno postrežbo.

Ilustrovan cenik na zahtevanje brezplačno!

(32—3)